

مدیریت سرمایه و ریسک

راهنمای کاربردی معامله‌گران و سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی
"بورس ایران، فارکس و ارزهای دیجیتال"

تالیف:

دکتر امین بهرامی

آراد کتاب

فهرست مطالب

13	فصل اول: ریسک (RISK)
14	بخش 1: مفاهیم (Concepts)
15	ریسک Risk
15	ریسک در مفاهیم مالی
16	تفاوت ریسک و خطر
16	اهمیت ریسک
16	ریسک و بازده
19	بخش 2: شناخت ریسک (Recognition Risk)
20	اهمیت شناخت ریسک
21	انواع ریسک
23	ریسک سیستماتیک و غیرسیستماتیک
30	ریسک‌های اقتصاد کلان Macroeconomic Risks
34	ریسک‌های بازار Market Risks
38	سایر ریسک‌های مهم در بازارهای مالی
48	بخش 3: ارزیابی ریسک (Risk Evaluation)
49	معیارهای ارزیابی ریسک
50	1- ضریب آلفا Alpha Coefficient
52	2- ضریب بتا Coefficient Beta
54	3- ضریب تعیین یا معیار R-Squared
56	4- انحراف معیار Standard Deviation
57	5- نسبت شارپ Sharp Ratio
59	6- مدل قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (CAPM) Capital Asset Pricing Model
61	مفروضات مدل قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای CAPM
63	انواع مدل‌های قیمت‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
66	محاسبه ارزش در معرض خطر
68	بخش 4: مدیریت و کاهش ریسک (Risk Management and Mitigation)
69	استراتژی‌ها و ابزارهای مدیریت و کاهش ریسک
70	الف- تنوع‌بخشی Diversification
70	ب- مدیریت فعال Active Management یا غیرفعال Passive دارایی‌ها
71	ج- سرمایه‌گذاری در دارایی‌های با ریسک کمتر
71	د- پوشش ریسک Hedging
73	بخش 5: ریسک‌پذیری (Risk Taking)
74	ریسک‌پذیری Risk Taking
74	دسته‌بندی سرمایه‌گذاران براساس ریسک‌پذیری

75	عوامل مؤثر بر ریسک پذیری
75	کنترل ریسک یا بازدهی
77	بخش 6: ریسک بازارهای مالی (بورس ایران، فارکس و ارز دیجیتال) (Financial Market Risk)
78	ریسک بازارهای مالی Financial Market Risk
78	الف- ریسک‌های ناشی از ماهیت بازار
78	الف-1- ریسک‌های مهم در بازار بورس ایران
79	الف-2- ریسک‌های مهم در بازار فارکس
80	الف-3- ریسک‌های مهم در بازار ارزهای دیجیتال
87	نکات مهم جهت حفظ امنیت در بازار رمزارزها
88	ب- ریسک‌های ناشی از عملکرد
93	سخن پایانی
95	فصل دوم: مدیریت سرمایه (Capital Management)
96	بخش 1: مفاهیم (Concepts)
97	هدف از مدیریت سرمایه
98	عوامل مؤثر در مدیریت سرمایه
100	جایگاه مدیریت سرمایه
101	بخش 2: مراحل مدیریت سرمایه (Steps Of Capital Management)
102	مراحل مدیریت سرمایه
102	الف- اولویت‌بندی فرصت‌ها
103	ب- کنترل میزان سرمایه در معرض ریسک
103	ج- تخصیص سرمایه و ریسک
104	د- ارزیابی زیان قابل قبول برای هر معامله
104	ه- تصمیم‌گیری درمورد تعداد معاملات باز
105	و- تعادل در معامله‌گری
105	ز- ارزیابی پیش از معامله
105	ح- ارزیابی و پایش مستمر
106	بخش 3: شاخص‌های کلیدی عملکرد (Key Performance Indicators)
107	نرخ موفقیت یا نرخ برد Win Rate (WR)
112	سود Profit
114	نسبت بازدهی Risk/Reward.Ratio (R.R)
116	محاسبه نسبت بازدهی Risk.Reward
120	رابطه بین نرخ برد و نسبت بازدهی
123	شاخص سودآوری Profit Factor (PF)
125	افت سرمایه Draw Down or Max Draw Down (MDD)
130	عوامل مؤثر بر افت سرمایه
133	آستانه تحمل ضرر یا حداکثر افت سرمایه شخصی (MDD)p
134	زمان بهبود Recovery Time

135.....	Leverage Asymmetrical (AL) اهرم نامتقارن
136.....	Consecutive Losses (CL) تعداد ضررهای متوالی
137.....	Risk Per Trade (RPT) ریسک هر معامله
138.....	(ME) Mathematical Expectation شاخص امیدریاضی
142.....	Ruin ورشکستگی
144.....	Risk of Ruin (ROR) ریسک ورشکستگی
149.....	بخش 4: افزایش بازدهی معاملات (Increase The Efficiency Of Transactions)
150.....	افزایش بازدهی معاملات
150.....	الف- تکنیک‌های مبتنی بر کاهش ریسک
150.....	1- ورود پلکانی
156.....	2- کاهش ریسک معامله
158.....	3- تنوعبخشی Diversification
161.....	همبستگی سهام Correlation
164.....	همافزایی Aggregation
165.....	معاملهگر همافزا و معاملهگر اسپردی
165.....	تنوعبخشی برای حرفه‌ایها
166.....	تنوعبخشی در بازار بورس ایران
170.....	4- ابزارهای مشتقه و کاهش ریسک Derivative
172.....	ب- تکنیک‌های مبتنی بر تعدیل سود معامله
172.....	1- ذخیره کردن بخشی از سود معامله Partial Exit
173.....	2- تعدیل سود معامله
175.....	بخش 5: انتخاب نماد (Symbol Selection)
176.....	ریسک فرصت هزینه Opportunity Cost Risk
178.....	فرصت‌های مانع الجمع Mutually Exclusive
178.....	فرآیند انتخاب نماد
180.....	شاخص نسبت بازده تعدیل شده
182.....	ارزش بازار و ویژگی‌های بنیادی نماد
184.....	انواع نسبت‌های مالی و سودآوری
187.....	شرایط تکنیکالی نماد
189.....	تمرکز بر یک نماد
190.....	بخش 6: حجم معامله (Position Sizing)
191.....	حجم معامله Position Sizing
192.....	سرمایه‌گذاری Investing یا معامله‌گری Trading
193.....	سرمایه‌گذاری Investing
194.....	معامله‌گری Trading
196.....	محاسبه حجم مجاز معامله
196.....	الف-محاسبه حجم، با رویکرد معامله‌گری
196.....	1- محاسبه حجم مجاز معامله در بازار فارکس

200.....	2- محاسبه حجم مجاز معامله در بازار بورس ایران
204.....	3- محاسبه حجم در بازار ارزهای دیجیتال
206.....	ب- محاسبه حجم، بارویکرد سرمایه‌گذاری
206.....	سرمایه ریسک
206.....	محاسبه حجم براساس مقدار مساوی سرمایه <i>Fixed Percentage</i>
207.....	محاسبه حجم براساس تخصیص ریسک برابر
207.....	محاسبه حجم براساس احتمال موفقیت یا کسر ثابت
209.....	محاسبه حجم براساس احتمال موفقیت و نسبت بازده <i>Kelly Criterion</i>
210.....	محاسبه حجم براساس رویکرد اصلاح شده کلی <i>Kelly</i>
213.....	محاسبه حجم براساس رابطه تجربی امید ریاضی
215.....	محاسبه حجم براساس معیار نقدشوندگی
215.....	جمع بندی
219.....	نتیجه‌گیری
220.....	بخش 7: استراتژی‌های ورود و خروج پله‌ای (<i>Staggered Entry and Exit Strategies</i>)
221.....	ورود و خروج پله‌ای
224.....	الف- ورود پله‌ای
225.....	ب- خروج پله‌ای
225.....	استراتژی کم کردن میانگین <i>Averaging Down</i>
228.....	ملاحظات استراتژی میانگین کم کردن
229.....	استراتژی مارتینگل <i>Martingale</i>
234.....	مارتینگل معکوس یا پارولی (<i>Paroli</i>) <i>Reverse Martingale</i>
237.....	استراتژی میانگین هزینه دلاری <i>(DCA) Dollar Cost Averaging</i>
242.....	استراتژی کم ریسک <i>Low-Risk Strategy</i>
245.....	فصل سوم: استراتژی سرمایه‌گذاری (<i>Investment Strategy</i>)
246.....	بخش 1: مفاهیم (<i>Concepts</i>)
247.....	استراتژی‌های مبتنی بر ریسک‌پذیری
249.....	بخش 2: سرمایه‌گذاری محافظه‌کارانه (<i>Conservative Investment Strategy</i>)
250.....	آشنایی با استراتژی محتاطانه
251.....	دارایی‌های تدافعی <i>Risk-Off</i>
251.....	الف- دارایی‌های با درآمد ثابت <i>Fixed Income Securities</i>
260.....	ب- سهام با ثبات و با ارزش <i>Blue-Chip Stocks</i>
261.....	ج- دارایی‌های شناخته شده <i>Known Assets</i>
263.....	د- صندوق‌های شاخصی <i>Index Funds</i>
264.....	ه- کالاهای اساسی
265.....	و- املاک و مستغلات
267.....	دوره‌های رکود و رونق در بازار املاک و مستغلات ایران
270.....	سرمایه‌گذاری محتاطانه و بازار ارزهای دیجیتال

271.....	دلایل محافظه‌کاری.....
277.....	بخش 3: سرمایه‌گذاری تهاجمی (Aggressive Investment Strategy).....
278.....	آشنایی با استراتژی تهاجمی.....
279.....	دارایی تهاجمی Risk-On.....
279.....	1- سهام شرکت‌ها Stocks.....
282.....	2- صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک Stock Mutual Funds.....
283.....	3- صندوق‌های سرمایه‌گذاری اهرمی Leveraged Funds.....
289.....	4- کالاهای اساسی (طلا) Commodities.....
292.....	5- صندوق سرمایه‌گذاری در طلا.....
295.....	6- بازارهای نوظهور Emerging Markets.....
296.....	7- قراردادهای اختیار معامله Options و آتی Futures.....
301.....	8- ارزهای دیجیتال Cryptocurrencies.....
304.....	9- صندوق پوشش ریسک Hedge Fund.....
309.....	جمع‌بندی.....
311.....	بخش 4: سرمایه‌گذاری پوششی (Hedging Investment Strategy).....
312.....	آشنایی با سرمایه‌گذاری پوششی.....
313.....	مفهوم پوشش ریسک در مباحث مالی.....
314.....	مزایا و معایب استراتژی‌های پوششی.....
315.....	ابزارهای پوشش ریسک مالی.....
317.....	انواع استراتژی‌های پوشش ریسک.....
326.....	پوشش ریسک در بازار بورس ایران.....
327.....	پوشش ریسک در بازار ارزهای دیجیتال.....
331.....	بخش 5: استراتژی‌های هوشمند (Smart Investment Strategy).....
332.....	آشنایی با استراتژی‌های هوشمند.....
332.....	توصیه‌هایی برای اجرای استراتژی‌های هوشمند.....
335.....	بخش 6: استراتژی‌های سرمایه‌گذاری مبتنی بر هدف و افق زمانی.....
335.....	Investment Strategies Based on Goal and Time horizon.....
336.....	استراتژی‌های مبتنی بر هدف و افق زمانی.....
340.....	بخش 7: تجزیه، تحلیل و انتخاب استراتژی سرمایه‌گذاری.....
340.....	Decomposition, Analysis, and Selection of Investment Strategy.....
341.....	عوامل مؤثر بر انتخاب استراتژی.....
345.....	فصل چهارم: تخصیص سرمایه (Capital Allocation)
346.....	بخش 1: طبقه‌بندی دارایی‌ها (Classification of Assets).....
347.....	کلاس دارایی‌ها.....
348.....	1- دارایی‌های مالی.....
350.....	2- دارایی‌های فیزیکی.....
352.....	3- دارایی‌های دیجیتال.....

355.....	بخش 2 : معیارهای تخصیص سرمایه (Asset Allocation Criteria)
356.....	1- میزان سرمایه
356.....	2- دانش، مهارت و آزادی زمانی
357.....	3- شرایط اقتصادی و بازدهی تاریخی Historical Return
357.....	4- نقدشوندگی Liquidity
360.....	5- شفافیت بازار Economic Transparency
360.....	6- ریسک پذیری Risk Taking
361.....	7- اهداف سرمایه‌گذاری Investment Objectives
361.....	8- افق زمانی سرمایه‌گذاری Investment time horizon
363.....	بخش 3 : استراتژی‌های تخصیص سرمایه (Capital Allocation Strategies)
364.....	استراتژی‌های تخصیص سرمایه
371.....	مزایا و معایب تخصیص سرمایه
374.....	بخش 4 : روش‌های بهینه برای تخصیص سرمایه (Optimal Methods for Capital Allocation)
375.....	تخصیص سرمایه به دارایی‌های مختلف
375.....	صرف ریسک
376.....	روش‌های بهینه برای تخصیص سرمایه
376.....	1- تخصیص سرمایه براساس مقدار دلار برابر
377.....	2- استفاده از ریسک بهینه f برای تخصیص
379.....	3- تخصیص سرمایه بهینه براساس تئوری سبد مدرن
384.....	بهینه‌سازی پرتفوی براساس مدل مارکویتز Markowitz
388.....	4- تخصیص سرمایه براساس بودجه بندی ریسک Risk Budgeting Approach
393.....	بخش 5 : تخصیص منابع مالی در بازارهای مختلف
393.....	Financial Resource Allocation In Various Markets
394.....	تخصیص بهینه منابع مالی
395.....	پیشنهاد یک پرتفو بهینه
396.....	تخصیص سرمایه در بازارهای مختلف
396.....	الف- تخصیص سرمایه در بازار بورس ایران
399.....	ب- تخصیص سرمایه در بازار فارکس
401.....	توصیه‌های مهم برای تخصیص سرمایه در بازار فارکس
405.....	4- شرکت‌های تأمین سرمایه Proprietary Trading Firms
406.....	تخصیص سرمایه در بازار ارزهای دیجیتال
407.....	عوامل مؤثر در تخصیص سرمایه به ارزهای دیجیتال
409.....	نمونه‌های از مدیریت سرمایه در بازار ارزهای دیجیتال
410.....	تفاوت مدیریت ریسک با مدیریت سرمایه در ارز دیجیتال
411.....	معامله‌گری یا سرمایه‌گذاری در ارزهای دیجیتال
412.....	معامله در بازار فارکس یا ارزهای دیجیتال

415.....	فصل پنجم: روانشناسی مدیریت سرمایه (The Psychology of Capital Management)
418.....	بخش 1: اهمیت روانشناسی (The Importance of Psychology)
419.....	نقش احساسات و ذهنیت در تصمیمات مالی
420.....	مدیریت احساسات و ذهنیت
421.....	مدیریت سرمایه و صبر
421.....	ابعاد مختلف مدیریت سرمایه
422.....	اثر روانی احساسات بر روی تحلیل بازار
422.....	تفاوت تحلیل منطقی و تصمیم‌گیری احساسی
423.....	تأثیر روانشناسی بر بازدهی سرمایه‌گذاری
424.....	بخش 2: تأثیر هیجانات و سوگیری‌ها
424.....	The Impact of Emotions and Cognitive Biases
425.....	الف- طمع Greed
426.....	ب- ترس Fear
429.....	ج- سوگیری‌های شناختی Cognitive Biases
430.....	راه‌های کاهش سوگیری تاکیدی
441.....	جمع‌بندی
442.....	بخش 3: نظم، انضباط و کنترل احساسات (Discipline and emotional control)
443.....	الف- نظم و انضباط Discipline
444.....	ب- کنترل احساسات Emotional Control
447.....	مدیریت استرس و اضطراب در معاملات
449.....	پذیرش ضرر Loss Acceptance و جلوگیری از تصمیمات احساسی
451.....	تعامل نظم و کنترل احساسات
452.....	بخش 4: روانشناسی ریسک و بازده (The Psychology of Risk and Return)
453.....	تحمل ریسک شخصی Risk Tolerance
453.....	اهمیت تحمل ریسک در مدیریت سرمایه‌گذاری
454.....	تفاوت تحمل ریسک و ظرفیت ریسک
455.....	عوامل مؤثر بر تحمل ریسک شخصی
457.....	راهکارهای افزایش تحمل ریسک
459.....	نقش تحمل ریسک در انتخاب استراتژی
460.....	ابزارهای سنجش تحمل ریسک
462.....	خطاهای رایج در ارزیابی تحمل ریسک
464.....	تغییر تحمل ریسک در طول زمان
466.....	ریسک واقعی و ریسک ادراک شده
469.....	بخش 5: تکنیک‌های تقویت ذهن (Mind Strengthening Techniques)
470.....	همه چیز در ذهن می‌گذرد
471.....	الف) رشد ذهنیت
473.....	ب) حذف باورهای غلط

477.....	ج- مطالعه کتاب‌های پرورش ذهن.....
479.....	د- بررسی و اصلاح فلسفه شخصی در معامله‌گری.....
481.....	بخش 6: شناسایی و ارزیابی تیپ‌های شخصیتی در معامله‌گری.....
481.....	Identification and Assessment of Personality Thypes in Trading
482.....	تست تارپ <i>Tharp</i>
486.....	تست <i>MBTI</i>
491.....	تست <i>DISC</i>

تقدیر و سپاس

به نام خداوند جان و خرد

که هستی را به مهر آفرید و به عشق جاودانه کرد

پدر و مادرم عزیزم،

این سپاس، تنها بخشی از دین بی پایان من به شماست. برای عمری که با تلاش و از خودگذشتگی پناهم بودید، برایم مهربانی کردید و همواره چراغ راهم بودید. هر قدمی که بر می دارم، هر موفقیتی که به دست می آورم، حتی هر نفس آرامی، همه و همه از برکت دعاها و فداکاری های شماست.

دوستتان دارم، همیشه و تا ابد...

همسر مهربانم،

بالاترین کلمات سپاس من متوجه فردی است که بی چشم داشت، پشتیبان و همراه بی قید و شرط من بود و با تلاش و همراهی وصف ناشدنی، فرصتی را فراهم آورد تا بتوانم این اثر را به پایان برسانم. همسر عزیزم، تو نه تنها قلمرو امید و آرامش من هستی، بلکه منبع الهام و انرژی ام نیز بوده ای. بدون عشق، صبر و حمایت بی پایان تو، هرگز این اثر به نتیجه نمی رسید. هر کلمه ای که در صفحات این نوشتار می خوانیم، بخشی از وجود تو را در خود دارد، چرا که همیشه با حمایت و همراهیت بزرگ ترین مشوق من در زندگی بوده ای.

از صمیم قلبم تو را دوست دارم و از تو سپاسگزارم...

فرزند دلبندم،

صفحات این کتاب، و تمام کلمه هایی که در آن جاریست، بخشی از وجود من است، اما می دانم که به بهای از دست دادن لحظه های در کنار شما بودن، تمام شده است! لحظه هایی که دیگر برنخواهند گشت. عزیزانم، ببخشید اگر گاهی قلم جای آغوشتان را گرفت، اگر کلمات به جای شنیدن خنده هایتان نشستند، و اگر مطالب ذهنی من، جای بازی هایمان را پر کردند. شما گران بهاترین گنج های زندگی من هستید، و می دانم که ارزش هیچ کتابی نمی تواند جای زمانی را که می توانستیم با هم بگذرانیم پر کند.

اما هر جمله ای که نوشته ام، با عشقی به شما نوشته شده است، عشقی که آرزو می کند روزی این کلمات را بخوانید و بدانید، حتی وقتی غایب بودم، در فکرم حاضر بودید. از صمیم قلبم عذر می خواهم! نه برای آنچه نوشتم، بلکه برای آنکه نتوانستم در آن لحظه ها با شما باشم. عشق من به شما، فراتر از هر کلمه ای است که روی این صفحات جا گرفته است.

همیشه و در همه حال دوستتان دارم...

امین بهرامی

مقدمه

مدیریت سرمایه، ستون فقرات موفقیت در معامله‌گری و سرمایه‌گذاری در بازارهای مالی است. چه شما یک معامله‌گر تازه‌کار باشید و چه یک سرمایه‌گذار با تجربه، نحوه مدیریت سرمایه‌تان تعیین‌کننده میزان موفقیت و بقای شما در این عرصه پرنوسان است. بازارهای مالی، با تمام فرصت‌های سودآوری که ارائه می‌دهند، همراه با ریسک‌های قابل توجهی هستند و بدون یک استراتژی مدیریت سرمایه مناسب، حتی بهترین تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌ها نیز می‌توانند به شکست منجر شوند.

مدیریت سرمایه تنها به معنای حفظ سرمایه اولیه نیست، بلکه شامل بهینه‌سازی بازدهی و کنترل ریسک‌ها به گونه‌ای است که بتوانید در بلندمدت به رشد پایدار دست یابید. این کتاب به شما می‌آموزد که چگونه با استفاده از اصول و تکنیک‌های مدیریت سرمایه، از سرمایه خود محافظت کنید، ریسک‌ها را بشناسید و به حداقل برسانید و در عین حال فرصت‌های سودآوری را به حداکثر برسانید.

در این مسیر، شما با مفاهیمی همچون انواع ریسک و نحوه ارزیابی و مدیریت آن‌ها، ریسک در بازارهای مختلف، مفاهیم و عوامل مؤثر در مدیریت سرمایه، تناسب ریسک و بازده، اصول تنوع‌بخشی، تعیین حجم صحیح معاملات، تخصیص بهینه سرمایه و همچنین تأثیر روانشناسی بر مدیریت سرمایه آشنا خواهید شد. این مفاهیم نه تنها به شما کمک می‌کنند تا از ضررهای بزرگ جلوگیری کنید، بلکه به شما این توانایی را می‌دهند تا با اعتمادبه‌نفس بیشتری در بازارهای مالی مسیر موفقیت را طی کنید.

موفقیت در بازارهای مالی، نه تنها به توانایی تحلیل و پیش‌بینی روندها، بلکه به توانایی مدیریت سرمایه و کنترل ریسک‌ها بستگی دارد و شاید بتوان گفت که نقش مدیریت سرمایه و ریسک برای موفقیت و بقای در بازار بسیار پررنگ‌تر از توانایی پیش‌بینی و تحلیل بازار است.

مدیریت سرمایه یک مهارت است که با تمرین و نظم‌پذیری تقویت می‌شود. این کتاب راهنمایی جامع برای درک و به کارگیری این مهارت حیاتی است. امیدوارم که با مطالعه و به کارگیری اصول ارائه شده در این کتاب، بتوانید به سطح جدیدی از موفقیت در معامله‌گری و سرمایه‌گذاری دست یابید و به اهداف مالی‌تان نزدیک‌تر شوید.

امین بهرامی

بهار 1404